

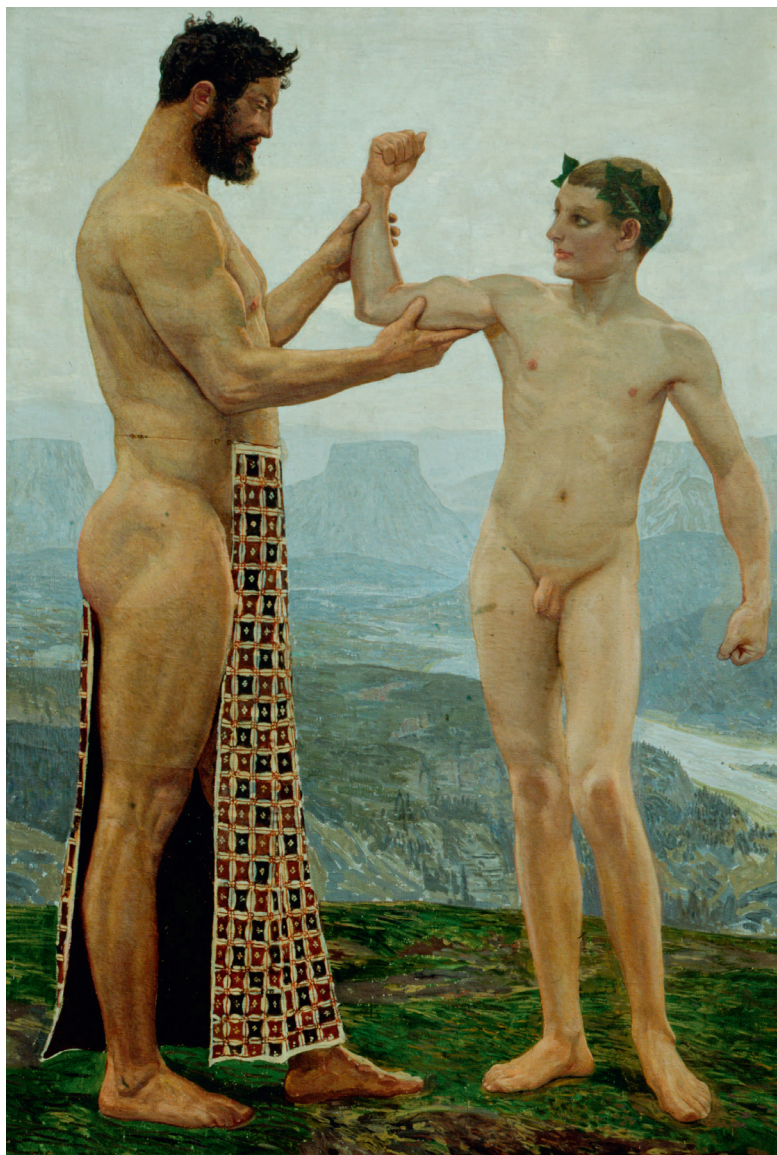
Sascha Schneider

Återupptäckt konstnär med öga för nakna män

Opitz, Silke (red.) *Sascha Schneider: Ideenmaler & Körperbildner / Visualising Ideas through the Human Body*. Weimar: Verlag der Bauhaus-Universität Weimar 2013 (160 sidor)

Utställning "Nude in Public: Sascha Schneider, Homoeroticism and the Male Form circa 1900", Leslie-Lohman Museum of Gay and Lesbian Art, New York, 20 september till 8 december 2013

SENSUELLA FRAMSTÄLLNINGAR AV nakna män återfinns lite varstans i den visuella kultur som omger oss i dag. Vältränade lättklädda män har en bildtradition som i första hand går tillbaka till sekelskiftet 1900, då de trädde in som motiv både i konsten och i kommersiella och vetenskapliga bilder, samtidigt som de avbildades i idrottens och den homosexuella pornografins bildvärldar. Motivets rötter går förstås ännu längre tillbaka till både nyklassicismen kring år 1800 och antiken. De senaste åren har det gjorts ett par utställningar i Europa som tar ett tematiskt grepp om de nakna männen, på Leopold Museum i Wien (2012) och Musée d'Orsay i Paris (2013). Båda utställningarna har betonat att den homoerotiska blicken på män hela tiden funnits med som en aktiv del av skapandet, betraktandet och uppskattningen av motivet. Men endast delvis har dessa undersökningar letat sig vidare bortom en konsthistorisk kanon när det gäller urvalet av konstverk och konstnärer – även om tematiken delvis går på tvärs med förenklade uppfattningar

Sascha Schneider: Växande styrka (Warende Kraft), 1904. Olja på duk.

om konsthistorien, så bekräftas ändå den etablerade historien genom att det främst är de välkända konstnärernas verk som visas upp.

I takt med ett fördjupat intresse för homoerotik som en konstnärlig drivkraft genom historien, återupptäcks också konstnärer som förpassats till konsthistoriens marginaler. Nakna manskroppar intresserade den tyske konstnären Sascha Schneider (1870–1927) både i konsten och i livet. Schneider var verksam i Tyskland decennierna kring år 1900 men tvingades i landsflykt vid höjdpunkten av sin karriär, då en man han levte tillsammans med hotade med utpressning. Homosexuella handlingar var förbjudna i lag i Tyskland, så han flydde till Italien där regelverket var mer tillåtande. Schneiders konst och hans personliga historia har länge varit okänd, i synnerhet utanför Tyskland, men under 2013 visades utställningar med målningar och teckningar både i Weimar och i New York och en fyllig katalog på tyska och engelska över hans verk gavs ut.

Katalogen presenterar hela konstnärskapet och placerar det i sitt konsthistoriska sammanhang. Schneider studerade på Konstakademien i Dresden och undervisades av, bland andra, symbolistiska konstgiganter som Max Klinger och Gustaf Klimt. Schneider fick flera uppdrag att dekorera väggar i privata villor och offentliga lokaler med stora figurmålningar, ofta med historiska, mytologiska eller symboliska motiv. Schneiders konstnärliga vision tog sin gestalt i nakna män vars kroppar präglats både av de antika idealen och av sekelskiftets reform- och idrottsrörelser, och formades såväl av en vision för en stärkt samhällskropp som av konstnärens personligt intima och sensuella blick på män i alla åldrar.

Den tyske författaren Karl May, mest känd för äventyrsromaner i Vilda västern-miljö, blev en av hans närmaste vänner. Schneider gjorde flera av omslagen till Mays böcker, och även om May var gift med en kvinna tycks de ha delat ett passionerat intresse för män. Schneider medverkade vid flera stora utställningar i Tyskland med oljemålningar och grafiska blad och när han 1907 blev utsedd till professor vid Grossherzogliche Kunstschule i Weimar nådde hans karriär en höjdpunkt. Men det visade sig att han var en kontroversiell person på den posten. Han ordnade så att de kvinnliga studenterna fick teckna av levande

nakenmodeller, vilket tidigare varit reserverat för männen. Dessutom levde han öppet tillsammans med en annan man. Protester från etablissemangen och hot om utpressning från en älskare drev honom bort från Weimar.

Efter flera år på resande fot kunde han åter slå sig ner i Tyskland efter första världskriget. Den konstnärliga visionen bibehöll Schneider genom åren. År 1919 grundade han Kraft-Kunst Institut i Dresden, en kombinerad konstnärsateljé och idrottshall där han kunde fördjupa sina idéer om en estetik grundad på korsbefruktningar mellan kroppslig och konstnärlig styrka, med en underliggande homoerotisk ton.

Katalogens bildmaterial omfattar hela konstnärskapet: skulpturer, illustrationer, teckningar, oljemålningar tillsammans med interiörbilder från hans ateljé och idrottsinstitutet. Texterna, som är skrivna av tyska konstvetare, ger en både övergripande och fördjupad bild av konstnärskapet. En avslutande artikel visar på grunden till flera av de bildkonventioner som i dag styr framställningen av nakna män inom såväl skönhet och kosmetik, som idrott och hälsa, återfinns i den bildvärld som Schneider var med om att utforma under decennierna kring år 1900.

Schneiders homosexualitet har inkluderats som en självklar och okontroversiell del av historien i katalogen, men perspektivet fördjupas egentligen inte i texterna. På utställningen som visades i New York på Leslie-Lohman Museum of Gay and Lesbian Art, med utställningslokal i SoHo under hösten 2013, var dock homoerotiken ett huvudtema. Museet drivs av en stiftelse som grundades 1987 och har en samling av över 22 000 konstverk från 1700-talet till i dag, och ett ambitiöst utbud av utställningar och program med anknytning till LHBTQ-konst.

Flera av Schneiders stora oljemålningar fanns med i utställningen, tillsammans med tecknade förstudier och grafiska blad. Från 1890-talets symbolistiska motiv med döende hjältar och skäggprydda dödsänglar med vältränad torso till de mer vitalistiska männen från de påföljande decennierna. Äldre atletiska män som synar en yngre mans kropp är ett återkommande motiv som förmodligen särskilt drog blickarna till sig från de homoerotiskt intresserade delarna av sekelskiftets publik. Även om jag fascinerats av de nakna männens stolta hållning i målningarna

och de flörtiga ögonkasten männen emellan tycks tilltalet till betraktaren dock vara präglad av den offentliga konstens monumentala anspråk. För mig som betraktare av i dag är det snarare i teckningar och grafiska blad, bortom den symbolistiska konstens konventioner, som det intima och sensuella finns gestaltat.

Schneiders verk bidrar till att berätta en mångfaldig historia om den västerländska konsten som inkluderar synsätt, erfarenheter och upplevelser bortom normerna. Men det är en historieskrivning som kräver fortsatta undersökningar av samspelet mellan konventioner och normer för kön, sexualitet och konsthistoria.

PATRIK STEORN
THIELSKA GALLERIET, STOCKHOLM